

ไขข้อสงสัย 'วัคซีนโควิด-19'
'Cold Chain' ระบบนำวัคซีนสู่ประชาชน
> 11

ไขข้อสงสัย 'วัคซีนโควิด-19' 'Cold Chain' ระบบนำวัคซีนสู่ประชาชน

ศ.นพ.เกียรติ รักษ์รุ่งธรรม

● **สุสิทธิ์ อร่ามเนตร**
qualitylife4444@gmail.com

หลังจากที่รัฐบาลมีการชะลอการลงทะเบียนจองฉีดวัคซีนโควิด-19 ผ่านแอปพลิเคชัน "หมอพร้อม" เพื่อให้ประชาชนได้มีทางเลือกในการลงทะเบียนรับวัคซีน พร้อมแนะนำให้จังหวัดอื่นๆ นำโมเดลของ กทม. หรือ นนทบุรี หรือภูเก็ต ที่มีการสร้างแพลตฟอร์มลงทะเบียนรับวัคซีนของตัวเอง หรือจะไปที่โรงพยาบาล หรือ รพ.สต. ยังใช้ได้แทน ยิ่งก่อนหน้านี้นี้มีประเด็นเรื่องของการนำวัคซีนที่จะนำเข้ามาฉีดให้แก่ประชาชนว่าเพียงพอหรือไม่? จนเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 มากมาย

กรุงเทพธุรกิจ ● กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดแถลงผลงานเรื่อง "วิจัยและนวัตกรรม

“**Cold Chain**
กระจายวัคซีน
อย่างมีระบบ
เพื่อความปลอดภัย
ประชาชน”

นำไทยสู่ภัย Covid-19” พร้อมเปิดประเด็น “วัคซีน Covid-19 ไขข้อสงสัย และการเดินทางประเทศไทยด้วยวิจัยและนวัตกรรม” โดย ศ.นพ.เกียรติ รักษ์รุ่งธรรม ผู้อำนวยการบริหารโครงการพัฒนาวัคซีน covid19 ศูนย์วิจัยวัคซีนคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงการพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ของไทย ว่าขณะนี้ผู้ติดเชื้อโควิด-19 ทั่วโลกไปมากกว่า 168 ล้านคน และเสียชีวิตไปแล้วมากกว่า 3.5 ล้านคน ซึ่งการจะลดการแพร่ระบาดของโรคและควบคุมโรคโควิด-19 ได้ ทุกภาคส่วนต้อง

ช่วยกันในทุกวิถีทาง

โดยโครงการพัฒนาวัคซีน covid 19 จุฬาฯ ได้มีการพัฒนาวัคซีนในรุ่นแรกเสร็จแล้ว ซึ่งมีการรายงานผลการทดลองในหนูและลิงสามารถกระตุ้นภูมิคุ้มกันในระดับสูงอย่าง ป้องกันหนูไม่ให้ป่วยได้ 100% ยับยั้งไม่ให้เชื้อเข้าสู่กระแสเลือดได้ 100% เมื่อได้รับวัคซีน 2 เข็ม ห่างกัน 3 สัปดาห์ อีกทั้งวัคซีนของจุฬาฯ สามารถเก็บในอุณหภูมิตู้เย็นปกติคือ 2-8 องศาเซลเซียสอย่างน้อย 3 เดือน ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาเรื่องการขนส่งกระจายวัคซีนไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศอย่างแน่นอน

“วัคซีน mRNA ที่จุฬาฯ พัฒนาขึ้นนั้นมีจุดเด่นคือสามารถออกแบบได้ และเก็บไว้ในอุณหภูมิตู้เย็นปกติ ขณะที่วัคซีนชนิดอื่นๆ อาจต้องเก็บไว้ในอุณหภูมิติดลบ และตอนนี้ภาพรวมวัคซีนได้ทดลองกับอาสาสมัครเรียบร้อยแล้วคาดว่าจะรู้เดือน ก.ค. นี้ โดยวัคซีนจุฬาฯ ได้ตั้งเป้าว่าจะผลิตในรุ่นแรกได้มากกว่า 50 ล้านโดส” ศ.นพ.เกียรติ กล่าว

สำหรับวัคซีนพัฒนารุ่นที่ 2 เป็นการพัฒนาเพื่อตอบโต้เชื้อคือวัคซีนให้ได้อย่างรวดเร็ว ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการขออนุญาตวิจัยในคนจากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ และสำนักงานคณะกรรมการ

อาหารและยา (อย.) ส่วนวัคซีนพัฒนารุ่นที่ 3 หรือไม่นั้น คงต้องวิเคราะห์จากสถานการณ์ในขณะนี้ อย่างไรก็ตามวัคซีนมีความสำคัญมากในการป้องกันลดความรุนแรงของโรค ดังนั้นประชาชนไม่ต้องรอว่าวัคซีนชนิดไหน หรือรอวัคซีนยี่ห้ออะไร แต่ทุกคนควรฉีดวัคซีนป้องกันไว้ก่อน และการดื่มน้ำสะอาด ล้างมือ เว้นระยะห่างทางสังคม งดกิจกรรมเสี่ยงช่วยกันควบคุมโรค

เมื่อนำ "วัคซีนโควิด-19" เข้ามาในประเทศไทยแล้วจะต้องมีการกระจายไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งกระบวนการขนส่ง การกระจายวัคซีนจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกัน ทางคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดย ศูนย์การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสุขภาพ (LogHealth) ร่วมกับ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกแบบพัฒนาแพลตฟอร์มระบบติดตาม-ตรวจสอบย้อนกลับ "โซ่ความเย็น" วัคซีนโควิด-19 (COVID-19 Vaccines Track and Traceability Platform for Cold Chain and Patient Safety) สำหรับติดตามและตรวจสอบย้อนกลับ ข้อมูลของวัคซีน

รศ.ดร. ดวงพรรณ กริชชาชูชัย อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ และหัวหน้าศูนย์การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานสุขภาพ (LogHealth) คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า หน้าที่ของแพลตฟอร์มระบบติดตาม-ตรวจสอบย้อนกลับโซ่ความเย็นวัคซีนโควิด-19 หรือ Cold Chain จะแสดงผลรายละเอียดวัคซีนทั้งหมด ตั้งแต่การผลิตวัคซีนทั้งในประเทศและการนำเข้า การจัดเก็บวัคซีน การขนส่งและกระจายวัคซีนโควิด-19 ว่าขนส่งด้วยพาหนะอะไร เมื่อไร ไปที่ไหน ให้ใคร รวมถึงข้อมูลการควบคุมความเย็นของระดับอุณหภูมิตลอดโซ่อุปทาน ตั้งแต่บริษัทผู้ผลิต

การพัฒนาวัคซีน covid19 ศูนย์วิจัยวัคซีนคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

- พัฒนารุ่นแรกเสร็จแล้ว
- ผลการทดลองในหนูและลิงกระต่าย ภูมิคุ้มกันในระดับสูง
- ป้องกันหนูไม่ให้ป่วยได้ 100%
- ยับยั้งไม่ให้เชื้อเข้าสู่กระแสเลือดได้ 100% เมื่อได้รับวัคซีน 2 เข็ม
- ทดลองกับอาสาสมัครเสร็จสิ้น คาดว่า จะรู้ผลในเดือนก.ค.นี้
- เก็บในอุณหภูมิตู้เย็นปกติคือ 2-8 องศาเซลเซียส อย่างน้อย 3 เดือน
- วัคซีน mRNA มีจุดเด่น สามารถออกแบบได้
- คาดว่าจะผลิตวัคซีนได้มากกว่า 50 ล้านโดส
- พัฒนารุ่นที่ 2 เพื่อตอบโต้เชื้อตัววัคซีนได้อย่างรวดเร็ว

กรอบการศึกษาวิจัยพัฒนาวัคซีนของไทย

- ด้านนโยบาย/ระบบการให้วัคซีน
- ประสิทธิภาพ/ภูมิคุ้มกัน
- บริหารแผนงาน (ระยะเวลาการกักตัวที่เหมาะสม)
- ติดตามเชื้อกลายพันธุ์
- สื่อสารสู่สาธารณะ
- ประกัน ควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย

กระจายวัคซีนด้วยระบบ Cold Chain

- แสดงผลรายละเอียดวัคซีน ตั้งแต่การผลิตวัคซีนทั้งในประเทศและการนำเข้า
- จัดเก็บวัคซีน การขนส่งและกระจายวัคซีนโควิด-19
- ข้อมูลการควบคุมความเย็นของระดับอุณหภูมิตลอดโซ่อุปทาน
- มีข้อมูลการกระจายวัคซีนตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทาง
- ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานกรอกไว้ในระบบกลาง Co-Vaccine ของ สส.
- เรียกคืนวัคซีนได้รวดเร็วกับสถานการณ์
- เก็บรักษาวัคซีน โดยใช้ระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain) รักษาอุณหภูมิให้คงที่
- ระบบ Sensor Monitoring ตรวจสอบระดับรักษาความเย็น และคอยเก็บข้อมูล
- เชื่อมโยงข้อมูลได้ตลอด Cold Chain ผ่านระบบ IoT

ผู้ขนส่ง ไปจนถึงโรงพยาบาลผู้ให้บริการ และประชาชนผู้รับบริการ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน

ระบบ Cold Chain จะนำชุดข้อมูลของแต่ละหน่วยงานที่ได้รอกไว้ในระบบกลาง Co-Vaccine ของ สธ. ทั้งข้อมูลการลงทะเบียนบริษัทผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า วัคซีน ตลอดจนผู้รับบริการวัคซีน และแอปพลิเคชันหมอบริการ เพื่อแสดงผลด้าน Supply Chain and Logistics

หากเกิดปัญหาขึ้น สามารถเรียกคืนวัคซีนได้รวดเร็วทันสถานการณ์ เช่น ปัญหาวัคซีนระงับวันหมดอายุไม่ชัดเจน มีรอยแก้ไข เป็นต้น แพลตฟอร์มนี้จะสืบค้นได้ว่าวัคซีนที่มีปัญหาอยู่ที่ไหน ฉีดให้ใคร และเรียกคืนได้เร็ว

ขณะที่ ด้านการเก็บรักษาวัคซีน โดยใช้ระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain) จำเป็นต้องรักษาอุณหภูมิให้คงที่ โดยวัคซีนที่ประเทศไทยนำเข้าในปัจจุบัน คือ แอสตราเซนเนกา (AstraZeneca), ซิโนแวค (Sinovac) จะต้องมีอุณหภูมิคงที่ประมาณ 2 - 8 องศา ตลอดโซ่อุปทาน โดยมีระบบ Sensor Monitoring คอยตรวจระดับรักษาความเย็นและคอยเก็บข้อมูล ติดไว้ที่รถขนส่ง และตู้แช่วัคซีนในโรงพยาบาล

นอกจากนี้ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ตลอด Cold Chain ผ่านระบบ IoT ตั้งแต่ข้อมูลผลิตภัณฑ์ ปริมาณ วัคซีนที่ผลิต นำเข้าหรือจัดซื้อ, อุณหภูมิการ

จัดเก็บ จำนวนและชนิดของวัคซีนที่กระจายไปให้แต่ละโรงพยาบาล, และข้อมูลผู้รับบริการวัคซีน โดยแต่ละกล่องของวัคซีนนั้นจะมีหมายเลข Serial ระบุอยู่ เพื่อป้องกันการผิดพลาด สร้างความมั่นใจแก่ประชาชนได้อย่างดี และก้าวผ่านวิกฤติไปพร้อมกันเพื่อคนไทยและประเทศไทย

นพ.อรรถสิทธิ์ ศรีสุบัติ ที่ปรึกษากรมการแพทย์ กล่าวว่าวัคซีนโควิด-19 เป็นเรื่องที่ทีมวิจัยกำลังศึกษาตั้งแต่กระบวนการก่อนมีวัคซีน ขณะมีวัคซีน และติดตามหลังมีวัคซีน ทั้งเรื่องการพัฒนาวัคซีน ประสิทธิภาพจากการใช้จริง และผลข้างเคียง ติดตามวัคซีนต่างๆ เพราะวัคซีนโควิด-19 เป็นความคาดหวังให้ช่วยรอดจากโควิด-19 และงานวิจัยจะช่วยสนับสนุนให้มีความชัดเจน และไปสู่การกำหนดนโยบายในการดูแลประชาชนในประเทศ

“อยากให้มีภูมิคุ้มกันระบบชุมชนมากขึ้น เพราะหากชุมชนมีคนที่ภูมิคุ้มกันมาก การติดเชื้อจะเกิดขึ้นได้น้อยลงและลดการแพร่กระจายเชื้อได้ แต่ทั้งนี้ปัจจัยในการควบคุมโรคโควิด-19 ไม่ใช่มีเพียงฉีดวัคซีนให้มากและรวดเร็วเท่านั้น ทุกคนต้องมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง นโยบายที่ชัดเจน ผลการวิจัยสนับสนุน และประชาชนให้ความร่วมมือ”
นพ.อรรถสิทธิ์ กล่าวทิ้งท้าย